

Het speelplein als favoriete plek van kinderen

7 praktische tips vanuit wetenschappelijke literatuur

Wat zijn favoriete plekken van kinderen? Uit onderzoek (Matsui, 2021) blijkt dat leerkrachten en pedagogisch professionals lang niet altijd weten wat de favoriete plekken van kinderen zijn. Ook wordt in het ontwerp niet altijd geluisterd naar de mening van kinderen. Het is enorm belangrijk om deze mening echt mee te nemen (Jansson en Lerstrup, 2020), want kinderen kijken en leven nu eenmaal op een andere hoogte en andere snelheid dan volwassenen (Ergler et al., 2019). In deze booster leer je te kijken door de ogen van kinderen. Wat vinden zij fijne plekken?

Actief

"Ik hou ervan om met een bal te spelen in de zomer. We kunnen dan samen met vrienden buiten met de bal spelen."
(Buldu & Buldu, 2023)

Kinderen vertellen zij op hun favoriete plek actief te willen zijn, samen met andere kinderen (Fattore et al., 2009; Jansson en Lerstrup, 2020). Daarom zoeken kinderen vaak een plek op met veel ruimte, zodat ze veel kunnen bewegen (van Heel et al., 2022).

Tip:

Zorg voor plekken waar kinderen actief kunnen spelen en verschillende activiteiten kunnen doen.

Speciaal voor kinderen?

"Daar is dan een veilige basis, want Rachels voortuin is van gras en er is een soort stenen gebied met een boom. Dat gebruiken we dan als veilige basis."
(Horton et al., 2014)

Opvallend genoeg is de favoriete plek van kinderen lang niet altijd speciaal voor kinderen gemaakt (Prakoso, 2018). Kinderen spelen vaak op plekken die niet speciaal als speelplek bedoeld is, zoals rond een hek, onder een picknicktafel of in een steegje (Henze-Pedersen, 2021; Wooley, 2021). Een hek kan bijvoorbeeld verschillende soorten spel oproepen; kinderen houden het hek vast tijdens het skaten, spelen risicovol door erop te klimmen of geven door het hek spullen door (Pitsikali & Parnell, 2020).

Tip:

Breek niet zomaar iets af 'omdat dat alleen maar in de weg staat' of 'toch niet voor kinderen is'. Een oude vuurkorf kan in de ogen van kinderen een magische kookpot zijn en het bankje een kabouterhuisje.

Ontsnappen

"Het is een plek waar ik de stress van school kwijt kan raken."
(Prakoso, 2018)

Kinderen ontsnappen op hun favoriete plek aan drukte en hectiek (Prakoso, 2018). Ze zoeken een rustig plekje waar zij kunnen ontspannen (Horton et al., 2014; Fattore et al., 2009). Deze plek ligt vaak verscholen, zodat ruimte ontstaat voor avontuur en zelfbedacht spel (van Heel et al., 2022; Horton et al., 2014). Grappig genoeg vinden kinderen dat ze niet meer echt 'spelen' wanneer er volwassenen meedoen (Buldu en Buldu, 2023). Ontsnappen is dus nodig!

Tip:

Zorg voor plekken waar kinderen zich kunnen terugtrekken. Het liefst een plek waar jij als volwassene niet zomaar komt. Denk bijvoorbeeld aan een heuveltje waar kinderen achter kunnen, een plek tussen de bosjes of een geheime hut. Van alles is mogelijk.

Ontdekkingen

"Ik houd ervan hier te zijn, dingen te vinden en te ontdekken."
(Prakoso, 2018)

Kinderen zijn echte ontdekkers en gaan graag op onderzoek uit. Daarom spelen ze graag op plekken waar iets te ontdekken valt. Verschillende materialen, zoals hout, stenen, water, zand en bloemen zijn dan interessant (Ergler et al., 2019; Prakoso, 2018). Een buitenspeelplek geeft steeds iets nieuws te ontdekken, omdat dag en nacht, regen en zon, zomer en winter merkbaar zijn (Jansson en Lerstrup, 2020): het speelt anders op een stil donker plein in de ochtend dan hetzelfde plein midden op de dag. Spelen in het zand voelt op een droge dag heel anders dan op een regenachtige dag en een klimboom is 's winters met zijn kale takken een perfect uitzichtspunt en 's zomers met zijn groene bladeren een fantastische verstopplek.

Tip:

Bied verschillende materialen aan op je speelplein en geef kinderen steeds iets nieuws te ontdekken door ook in het donker, in de kou en in de regen naar buiten te gaan.

Meer groen

"Het is zo schoon en comfortabel om op het gras te zitten."
(Prakoso, 2018)

Kinderen kiezen als favoriete plek vaak een plek met veel natuur (Price et al., 2022). En wist je dat kinderen die op een groen plein spelen actiever spelen, een gezonder gewicht hebben en beter slapen? (Khan et al., 2020). Bovendien zoeken kinderen vaak een plek in de natuur op om te ontspannen (Ratcliffe en Korpela, 2016). Alleen het denken aan deze natuurlijke plek kan kinderen al rustig maken. Ook spelen kinderen in een groene omgeving vaker open actief spel waarbij het eindresultaat niet belangrijk is en kinderen gewoon lekker aan het bewegen zijn (Martensson et al., 2014). Genoeg reden om nog eens te kijken hoe jullie plein nog groener kan.

Tip:

Bedenk hoe je meer groene plekken op je speelplein kan creëren. Je hoeft niet meteen je hele plein te vervangen. Een rij tegels eruit en planten erin is een prachtige start.

Open materialen

"Soms gebruiken we spullen, zoals een oude jas. Dat wordt dan een onzichtbaarheidsmantel."
(Horton et al., 2013)

Jonge kinderen bekijken de wereld met fantasie: in een stoel zien ze een ruimteraket en in een potlood een toverstaf. Wanneer je het plein inricht, is het belangrijk om de wensen van kinderen mee te nemen en daarnaar te luisteren door er open materialen voor te gebruiken (Jones, 2016). Dus als de kinderen graag een schip willen op het plein, kan je beter een plank en een paal neerzetten, dan een daadwerkelijk schip. Hiermee kunnen kinderen opgaan in hun fantasiespel en het materiaal steeds op andere manieren gebruiken.

Tip:

Gebruik open materialen om de fantasie van (jonge) kinderen te prikkelen.

Verbonden

"Ik ben hier graag door het uitzicht. Ik kies deze plek door de rust."
(Fattore et al., 2009)

Plekken zijn belangrijk voor kinderen. Zij kunnen zich, net als volwassenen, sterk verbonden voelen met een plek. Het is dan ook belangrijk dat kinderen 'plekverbondenheid' kunnen ontwikkelen: kinderen voelen zich er thuis, voelen zich veerkrachtig en gelukkig en het is een basis om creatief te zijn en tot rust te komen (Jack, 2010; Koller en Farley, 2019; Ratcliffe en Korpela, 2016).

Tip:

Geef kinderen de mogelijkheid om een eigen plekje te creëren.

Alle 7 tips op een rij

1

Zorg voor plekken waar kinderen actief kunnen spelen en verschillende activiteiten kunnen doen.

2

Breek niet zomaar iets af 'omdat dat alleen maar in de weg staat' of 'toch niet voor kinderen is'. Een oude vuurkorf kan in de ogen van kinderen een magische kookpot zijn en het bankje een kabouterhuisje.

3

Zorg voor plekken waar kinderen zich kunnen terugtrekken. Het liefst een plek waar jij als volwassene niet zomaar komt. Denk bijvoorbeeld aan een heuveltje waar kinderen achter kunnen, een plek tussen de bosjes of een geheime hut. Van alles is mogelijk.

4

Bied verschillende materialen aan op je speelplein en geef kinderen steeds iets nieuws te ontdekken door ook in het donker, in de kou en in de regen naar buiten te gaan.

5

Bedenk hoe je meer groene plekken op je speelplein kan creëren. Je hoeft niet meteen je hele plein te vervangen. Een rij tegels eruit en planten erin is een prachtige start.

6

Gebruik open materialen om de fantasie van (jonge) kinderen te prikkelen.

7

Geef kinderen de mogelijkheid om een eigen plekje te creëren.

Literatuurlijst

Buldu, E., & Buldu, M. (2023). Talking over children's drawings about their favourite play times: how do children describe their play? *Early Child Development and Care*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/03004430.2023.2166501>.

Ergler, C., Freeman, C., & Guiney, T. (2021). Walking with preschool-aged children to explore their local wellbeing affordances. *Geographical Research*, 59(1), 118-135. <https://doi.org/10.1111/1745-5871.12402>.

Fattore, T., Mason, J., & Watson, E. B. (2009). When Children are Asked About Their Well-being: Towards a Framework for Guiding Policy. *Child Indicators Research*, 2(1), 57-77. <https://doi.org/10.1007/s12187-008-9025-3>.

Henze-Pedersen, S. (2021). Children out of place? Negotiating children's places from the margins. *Current Sociology*, 69(7), 1018-1033.

Horton, J. R., Christensen, P., Kraftl, P., & Hadfield-Hill, S. (2014). 'Walking . . . just walking': how children and young people's everyday pedestrian practices matter. *Social & Cultural Geography*, 15(1), 94-115. <https://doi.org/10.1080/14649365.2013.864782>.

Jack, G. (2010). Place Matters: The Significance of Place Attachments for Children's Well-Being. *British Journal of Social Work*, 40(3), 755-771. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcn142>.

Jansson, M., & Lerstrup, I. (2020). Children's perspectives on green space management in Sweden and Denmark. In *Place, Pedagogy and Play*. Taylor & Francis.

Jones, L. (2016). To infinity and beyond! Actualising children's voice in outdoor playground design. *Educating Young Children: Learning and Teaching in the Early Childhood Years*, 22(2), 26-29.

Khan, M., Bell, S., & Wood, J. (2020). *Place, Pedagogy and Play: Participation, Design and Research with Children*. Routledge.

Koller, D., & Farley, M. A. (2019). Examining elements of children's place attachment. *Children's Geographies*, 17(4), 491-500. <https://doi.org/10.1080/14733285.2019.1574336>.

Lambert, V., Coad, J., Hicks, P., & Glacken, M. (2014). Young children's perspectives of ideal physical design features for hospital-built environments. *Journal of Child Health Care*, 18(1), 57-71. <https://doi.org/10.1177/1367493512473852>.

Mårtensson, F., Jansson, M., Johansson, M., Raustorp, A., Kylin, M., & Boldemann, C. (2014). The role of greenery for physical activity play at school grounds. *Urban Forestry & Urban Greening*, 13(1), 103-113. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2013.10.003>.

Matsui, G. (2020). Using a Photo Projective Method to Listen to Children's Perspectives About Improving Kindergarten Environments. *International Journal of Early Childhood*, 52(3), 281-297. <https://doi.org/10.1007/s13158-020-00279-z>.

Pitsikali, A., & Parnell, R. (2020). Fences of childhood: Challenging the meaning of playground boundaries in design. *Frontiers of Architectural Research*, 9(3), 656-669. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2020.03.001>.

Prakoso, S. (2018). Essential qualities of children's favorite places. *IOP conference series*, 126, 012003. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/126/1/012003>

Price, E. C., Maguire, S., Firth, C., Lumber, R., Richardson, M., & Young, R. A. (2022). Factors associated with nature connectedness in school-aged children. *Current research in ecological and social psychology*, 3, 100037. <https://doi.org/10.1016/j.cresp.2022.100037>.

Ratcliffe, E., & Korpela, K. (2016). Memory and place attachment as predictors of imagined restorative perceptions of favourite places. *Journal of Environmental Psychology*, 48, 120-130. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2016.09.005>.

Slater, S. J., Pugach, O., Ragonese-Barnes, M., & Banner, R. (2022). Transforming Parks into "Magical" Places for Play: Evaluating the "Meet Me at the Park" Play Spaces Grant Program. *Journal of park and recreation administration*, 40(4), 82-98. <https://doi.org/10.18666/jpra-2022-10980>.

Van Heel, B., Van Den Born, R., & Aarts, M. (2022). Everyday childhood nature experiences in an era of urbanisation: an analysis of Dutch children's drawings of their favourite place to play outdoors. *Children's Geographies*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/14733285.2022.2071600>.

Woolley, H. (2021). Beyond the Fence: Constructed and Found spaces for children's outdoor play in natural and human-induced disaster contexts—Lessons from north-east Japan, and Za'atari refugee camp in Jordan. *International journal of disaster risk reduction*, 56, 102155.